Reg. No. : ....

Name : ....

FY-319

FIRST YEAR HIGHER SECONDARY MODEL EXAMINATION – 2021

Part – III

SANSKRIT SASTHRA

(Optional)

Maximum : 80 Scores

Time : 2½ Hours

Cool-off time : 20 Minutes

निर्देशा:

- 20 निमेषाः समाश्वाससमयः । प्रश्नान् पठितुं इच्छानुसारं चयितुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं समयः उपयोक्तव्यः ।
- प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा अवगम्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
- प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र-तत्र दत्ताः । उत्तरलेखनाय समयः अङ्का: च परिगणनीयाः ।

നിർദ്ദേശങ്ങൾ:

- 20 മിനിറ്റ് സമാശ്വാസ സമയമാണ്. ഈ സമയം ചോദ്യങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനും ഇഷ്ടമുള്ളവ തിരഞ്ഞെടുക്കാനും ഉത്തരങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും ഉപയോഗിക്കാം.
- ഓരോ ചോദ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങളും ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചു മനസിലാക്കിയ ശേഷം ഉത്തരമെഴുതുക.
- ഓരോ ചോദ്യത്തിനുമുള്ള സ്കോർ അതോടൊപ്പം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഉത്തരമെഴുതുമ്പോൾ സമയവും സ്കോറും പരിഗണിക്കണം.

‘क’ विभागः (व्याकरणम्)

1. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत । **एकैकस्य** एकैकोऽङ्कः । **(4 × 1 = 4)**
ബ്രാക്കറ്റിൽ നിന്നും ഉചിതമായ ഉത്തരം തിരഞ്ഞെടുത്തെഴുതുക. ഓരോ സ്കോർ വീതം.

(क) “ताल्वादिषु सभागेषु स्थानेषु ऊर्ध्वभागे निष्पन्नः अच् उदात्तसंज्ञं स्यादिति सूत्रार्थः” – सूत्रं किम् ?
(उच्चैरुदात्तः, सुप्तिङन्तं पदम्, हलन्त्यम्)

(ख) “उपदेशे अन्त्यं हल् इत् स्यादिति सूत्रार्थः” – सूत्रं किम् ?
(सुप्तिङन्तं पदम्, हलन्त्यम्, आदिरन्त्येनसहेता)

(ग) “ताल्वादिषु सभागेषु स्थानेषु अधोभागे निष्पन्नः अच् अनुदात्त-संज्ञं स्यादिति सूत्रार्थः” – सूत्रं किम् ?
(नीचैरनुदात्तः, सुप्तिङन्तंपदम्, हलन्त्यम्)

(घ) “प्रसक्तस्यादर्शनं लोपसंज्ञस्यादिति सूत्रार्थः” – सूत्रं किम् ?
(अदर्शनं लोपः, हलन्त्यम्, उच्चैरुदात्तः)

2. अधोदत्तयोः **द्वयोः** सूत्रयोः सूत्रार्थं लिखत । प्रत्येकस्य प्रश्नस्य अङ्कद्वयम् । **(2 × 2 = 4)**
തന്നിരിക്കുന്ന വയിൽ രണ്ട് സൂത്രങ്ങളുടെ സൂത്രാർത്ഥം എഴുതുക. രണ്ട് സ്കോർ വീതം.

(क) भूवादयो धातवः ।

(ख) उपसर्गाः क्रियायोगे ।

(ग) उपदेशेऽजनुनासिक इत् ।

(घ) झलां जश् झशि ।

3. प्रत्येकस्य प्रश्नस्य त्रीणि अङ्काः । **एकस्य** उत्तरं लिखत । **(1 × 3 = 3)**
ഓരോ ചോദ്യത്തിനും മൂന്ന് സ്കോർ വീതം. ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

(क) यथोचितं योजयत ।

(क)		**(ख)**
कवर्ग	–	मूर्धा ।
चवर्ग	–	कण्ठः ।
टवर्ग	–	तालुः ।

(ख) प्रत्याहारलेखने रिक्तस्थानवर्णः लिखत ।

अच् = अ, ___, इ, उ, ऋ, लृ, ए, ओ, ऐ, औ ।

इक् = इ, उ, ___, लृ ।

यण् = य, व, ___, ल ।

DITTO WS

(4 – 14) प्रत्येकस्य प्रश्नस्य चत्वारः अङ्काः । पञ्चप्रश्नानां उत्तराणि लिखत । **(5 × 4 = 20)**

ഓരോ ചോദ്യത്തിനും നാല് സ്കോർ വീതം. അഞ്ച് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക.

4. सूचनानुसारं 'सुप्तिङन्तं पदम्' इति–सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ?

   सूचना → सुप्, तिङ्, पदम्, रामः, पठति ।

5. सूचनानुसारं 'इकोयणचि' इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

   सूचना → इक्, यण्, अचि, सुद्युपास्य इत्यादि...... ।

6. "सम् + स्कर्त्ता = संस्कर्त्ता" इति सन्धिकार्ये रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

   सम् + स्कर्त्ता

   सर् स्कर्त्ता = ______ ।

   सरँ स्कर्त्ता = ______ ।

   संर् स्कर्त्ता = ______ ।

   संः स्कर्त्ता = ______ ।

   संस्कर्त्ता = संपुंकानां सो वक्तव्यः ।

खरवसानयोर्विसर्जनीयः, अत्रानुनासिकः पूर्वस्य तु वा, अनुनासिकात्परोऽनुस्वारः, समः सुटि

7. सूचनानुसारं "ढ्रलोपेपूर्वस्यदीर्घोऽणः" इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

   सूचना → पूर्वस्य अणः दीर्घः, पुना रमते ।

8. वलयात् उचित आदेशानि चित्वा उदाहरणेन सह योजयत –

   अय् अव् आय् आव्

   पौ + अकः = पावकः = ______ ।

   हरे + ए = हरये = ______ ।

   विष्णो + ए = विष्णवे = ______ ।

   नै + अकः = नायकः = ______ ।

DITTO WS

9. यथोचितं योजयत –

(क)		(ख)
शिवाय + ओं	–	हरेऽव ।
हरे + अव	–	प्राच्छर्ति ।
प्रा + ऋच्छति	–	देवैश्वर्यम् ।
देव + ऐश्वर्यम्	–	शिवायों ।

10. सूचनानुसारं "झलांजशोऽन्ते" इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

सूचना → झल्, जश्, वागीशः ।

11. सूचनानुसारं "एङि पररूपम्" इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

सूचना → उपसर्गः, एङ्, पररूपम्, उपोषति..... ।

12. पेटिकायां दत्तेषु सूत्रेषु संज्ञासूत्राणि निर्धार्य लिखत ।

हलोऽनन्तराः संयोगः, इकोयणचि, परः सन्निकर्षः संहिता सुपि च, तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्, सुप्तिङन्तं पदम्

13. कर्म, करण, अपादान, अधिकरण संज्ञा सूत्राणि पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

आधारोऽधिकरणम्, ध्रुवमपायोऽपादानम्, साधकतमंकरणम् कर्त्तुरीप्सिततमंकर्म, इको यणचि, एचोऽयवायावः

14. "शिवस् + अर्च्यः = शिवोऽर्च्यः" इति सन्धिकार्ये स्खालित्यं चेत् निवारयित्वा लिखत ।

शिवस् + अर्च्यः

शिवर् अर्च्यः = एङपदान्तादति ।

शिव उ अर्च्यः = आद्गुणः ।

शिवो अर्च्यः = अतोरोरप्लुतादप्लुते ।

शिवोऽर्च्यः = ससजुषो रुः ।

15. प्रत्येकस्य प्रश्नस्य **पञ्चाङ्काः** । **एकस्य** उत्तरं लिखत । **(1 × 5 = 5)**

ഓരോ ചോദ്യത്തിനും അഞ്ച് സ്കോർ വിതം. ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

(क) 'क' विभागे प्रदत्ताः सन्धत्तपदाः 'ख' विभागे प्रदत्तेभ्यः सन्धिच्छेदपदैः सह योजयित्वा लिखत ।

"क" विभागः सन्धत्तपदाः → कृष्णैकत्वम् ।
दैत्यारिः ।
उपैति ।
प्रेजते ।
कृष्णर्द्धिः ।

"ख" विभागः सन्धिच्छेदपदाः → उप + एति ।
प्र + एजते ।
कृष्ण + एकत्वम् ।
दैत्य + अरिः ।
कृष्ण + ऋद्धिः ।

(ख) पेटिकायां दत्तेषु सूत्रेषु प्रगृह्य सूत्राणि चित्वा लिखत ।

हलन्त्यम्, ओत्, निपात एकाजनाङ्, अदसोमात्, ङेर्यः, ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम्, प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यम्

16. प्रत्येकस्य प्रश्नस्य **चत्वरो** । **एकस्य** उत्तरं लिखत । **(1 × 4 = 4)**

ഓരോ ചോദ്യത്തിനും 4 സ്കോർ വിതം. ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

(क) माहेश्वर सूत्राणि सूत्रक्रमानुसारं लिखत ।

ऋ लृक्, अ इ उ ण्, ऐ औच्, ए ओङ्, लण्, हयवरट् ।

(ख) वर्णस्थानपरिभाषायां रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

ऋटुरषाणां = मूर्धा ।
लृतुलसानां = _______ ।
उपूपध्मानीयानां = _______ ।
ञमङणनानां = _______ ।
एदैतोः = _______ ।
ओदौतोः = _______ ।
वकारस्य = _______ ।

दन्तोष्ठम्, कण्ठोष्ठम्, कण्ठतालु, नासिका, ओष्ठौ दन्तः

DITTO WS

'ख' विभागः (तर्क संग्रहः)

17. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत । **(4 × 1 = 4)**

(നാല് ചോദ്യത്തിനും ഉത്തരമെഴുതുക. ഓരോന്നിനും ഓരോ സ്കോർ വീതം ആകെ നാല് സ്കോർ)

(क) तर्कसंग्रहस्य कर्त्ता कः ? (वररुचिः, पतञ्जलिः, अन्नंभट्टः)

(ख) सामान्यं कति विधम् ? (द्विविधं, त्रिविधं, चतुर्विधं)

(ग) तत्र गन्धवती _______ । (तेजः, वायुः, पृथिवी)

(घ) कार्य नियतपूर्ववृत्ति _______ । (कारणम्, कर्त्ता, कर्म)

18 - 33 वाक्येन वाक्यद्वयेन वा अष्ट प्रश्नानां उत्तराणि लिखत । (8 × 2 = 16)

18 മുതൽ 33 വരെയുള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ എട്ട് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക. 2 സ്കോർ വീതം. ആകെ 16 സ്കോർ.

18. भारतीय दर्शनानि द्विविधानि _______, _______ च ।

19. आचार्याणां नामानि सूचनानुसारं लिखत ।

सूचना → गौतमः, पतञ्जलिः, कणादः, कपिलः ।

उदा. सांख्यम् = कपिलः ।

योगः = _______ ।

न्यायः = _______ ।

रिक्तस्थानानि पूरयत –

20. द्रव्य, गुण, _______, _______, विशेष, समवाय, अभावाः, सप्तपदार्थाः ।

21. प्रागभावः, _______, _______, अन्योन्याभावः ।

22. _______ चेति द्विविधं सामान्यम् ।

23. कर्माणि – उत्क्षेपणापक्षेपण _______, _______ गमनानि ।

24. आकाशलक्षणं किम् ?

25. कालस्यलक्षणं किम् ?

26. प्रत्यक्षभेदौलिखत ।

27. संयोगः कः ?

DITTO WS

28.

	दिक्कृतम्	कालकृतम्
परत्वम्	_______	ज्येष्ठे
_______	समीपस्थे	कनिष्ठे

रिक्तस्थानानि पूरयत ।

29. 'अनुमानं द्विविधं ।' – ते के ?

30. प्रतिज्ञा, _______, उदाहरण, _______, निगमनानि पञ्चावयवाः ।

31. उपमानलक्षणं किम् ?

32. आप्तः कः ?

33. आकाङ्क्षा, _______, _______ च वाक्यार्थज्ञान हेतवः ।

(34 - 37 द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत । एकैकस्य प्रश्नस्य त्रयः अङ्कः ।) **(2 × 3 = 6)**

34 മുതൽ 37 വരെയുള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ രണ്ടെണ്ണത്തിന്റെ ഉത്തരമെഴുതുക. മൂന്ന് സ്കോർ വീതം. ആകെ 6 സ്കോർ.

34. पृथिवी

35. आपः

36. तेजः

37. वायुः

(38-42 एतेषु द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत । एकैकस्य चत्वार्यङ्काः ।)

38 മുതൽ 42 വരെയുള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ രണ്ടെണ്ണത്തിന്റെ ഉത്തരമെഴുതുക. നാല് സ്കോർ വീതം. ആകെ 8 സ്കോർ. **(2 × 4 = 8)**

38. उचितमुत्तरं पेटिकातः निर्धार्य रिक्तस्थानानि पूरयत ।

	इन्द्रियम्	भूतद्रव्यम्	विषयः (गुणः)	स्थानम्
1.	घ्राणम्	पृथिवी	गन्धः	नासाग्रम्
2.	रसनम्	आपः	——	जिह्वाग्रम्
3.	——	तेजः	रूपम्	कृष्णताराग्रम्
4.	त्वक्	——	स्पर्शः	सर्वशरीरः
5.	श्रोत्रम्	आकाशः	——	कर्णविवरः

(रसः, चक्षुः, शब्दः, वायुः)

39. रिक्तस्थानानि पूरयत ।

उष्णस्पर्शवत् _______ । तच्च _______ विधम् । नित्यमनित्यञ्चा नित्यं परमाणुरूपम् । अनित्यं _______ रूपम् । पुनः _______ विधम् ।

40. पेटिकातः समुचितमुत्तरं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत ।

क्रम सं.	कार्यम्	समवायिकारणम्	असमवायिकारणम्	निमित्तकारणम्
1.	पटः	तन्तवः	तन्तुसंयोगः	तन्तुवायः
2.	घटः	कपालौ	——	कुलालः
3.	पुस्तकम्	——	पत्रसंयोगः	प्रसाधकः
4.	पटरूपम्	पटः	तन्तुरूपम्	——
5.	घटगन्धः	——	कपालगन्धः	ईश्वरकालः

(घटः, कपालसंयोगः, पत्राणि, ईश्वरकालः)

41. कारण लक्षणमुक्त्वा कारणभेदान् लिखत ।

42. यथोचितं योजयत ।

'क'		**'ख'**
अनुमितिकरणम्	–	अनुमितिः
परामर्शजन्यं ज्ञानम्	–	अनुमानम्
व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्मता ज्ञानम्	–	पक्षधर्मता
व्याप्यस्य पर्वतादि वृत्तित्वम्	–	परामर्शः

43. सूचनान्युपयुज्य **एकम**धिकृत्य उपन्यसत । **(1 × 6 = 6)**

ഒന്നിന് ഉത്തരമെഴുതുക ആറ് സ്കോർ.

सूचना → संयोगः, संयुक्तसमवायः, संयुक्तसमवेतसमवायः, समवेतसमवायः, विशेषणविशेष्यभावः ।

(क) इन्द्रियार्थ सन्निकर्षजन्यं ज्ञानं प्रत्यक्षम् – इति सन्निकर्षषट्कम् उपयुज्य इन्द्रियं प्रत्यक्षप्रमाणमिति साधयत ।

(ख) 'वृक्षस्थं हरितं शुकं पश्यति । तन्नादं श्रृणोति च । वृक्षात् डयते च ।' – सन्निकर्षान् विवेचयत ।

(क) शुकं पश्यति = _______ ।

(ख) हरितं शुकं पश्यति = _______ ।

(ग) हरितत्वं जानाति = _______ ।

(घ) शुकनादं श्रृणोति = _______ ।

(ङ) शुकनादत्वं श्रृणोति = _______ ।

(च) वृक्षे शुकः नास्ति = _______ ।